

NÓGRÁDI LAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:

Kész évre 5 frt. Fél évre 2 frt 50 kr. Negyed évre 1 frt 25 kr.

Egyes száma ára: 10 krajczár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalban lehet B-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

A lap azellemi részére s a Nyílt-térre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetések

Áraskály szerint számítottnak. — Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan eszközöltetnek.

Bélyeg minden egyes beiktatásnál külön 30 kr.

Nyílttér petít sorá: 20 kr.

Október 1.

(A-d) A hivatalos közlöny egymásután tette közzé ama ministeri rendeleteket, melyeket a házassági jogról szóló s azzal kapcsolatos törvények életbejuttatása érdekében kibocsátani kellett, s melyek szerint e törvények ez év október elsején lépnek hatályba.

Bizonyára nem túlozunk, midőn azt állítjuk, hogy e nap Magyarország állami és beléletében egy új korszaknak megnyitást jelenti. A közelmúltban áldatlan s már-már veszedelmesé vált harcrai egy csapással véget érnek; a felzaklatott kedélyek lecsillapulnak s az egész vonalon érvényesül az államnak akarata: a törvény.

Az egyházpolitikai harc tűzpróbája volt Magyarországon a szabadelvűségnek, a haladásnak s a mily bizonyos az, hogy ily irányu politikának sikertelensége kiszámíthatatlan időre vetette volna vissza Magyarországi állami beléletének fejlődését, ép oly kétségtelen, hogy az idevágó törvények hatályba lépése a fejlődést megmentette, szilárd alapokra fektette s lefoglalta számára a jövőt.

Az életbejuttatott törvényekben jelentkező nagyfontosságú elvek az igazság erejével hatnak s épen azért kellett győzniük. Az igazságnak útja nem sietős, várhat, mert mindig ifjú marad s biztosra veheti, hogy elismerést nyere egy napon. Hosszú éjszakai menetelés közben a katonák el-elszunnyadnak, anélkül, hogy azért megállapodnának s folytatják utjokat álomtól nehéz szemekkel s csupán a tett helyén ébrednek fel, hogy megütözközenek. Így haladnak előre szunyadvá az igazság eszméi is; olykor a mozdulatlanosság dermednek meg; erejüket és életben létüket csupán a bejárt útszakasz tárja fel előttünk; de ime meghasad a hajnal, a nap előtör, az eszmék világítani kezdenek, felismerik őket s győzelmet aratnak az egész vonalon.

Igy volt ez nálunk is, s október elseje jelzi azt a napot, melyen e győzelem teljessé válik, s a mely nap nemzetünket amaz ösvényre tereli, melynek irányát a szabadelvűség s az ezzel kapcsolatos haladás törvényei szabják meg, módot és alkalmat nyújtva nekünk arra, hogy állami életünket, intézményeinket — a nemzet ezredéves múltjához híven — minden ponton előre vigyük.

Reánk nézve azonban e törvények nemcsak ily általános szempontokból fontosak.

A magyar nemzet érvényesülését jelentik azok itt e négy folyam által áztatott földön.

Ha figyelembe vesszük azt, hogy a hatályba léptetett törvények s kormányrendeletek értelmében a házasság megkötésekor, tehát oly pillanatban, mely mindenkire nézve a legbensőbb s legszentebb kötelek van hivatva egy egész élettartamra megállapítani, a nem magyar ajkú összes nemzetiségek között is az állam akarata magyar nyelven nyilvánul s e nyelven adja meg a kötelekre a szentesítést: lehetetlen nem éreznünk, hogy az a törvény, az a rendelet, mely ekként intézkedik, egyfelől százados múltunk könnyelmű mulasztásait üti helyre, másfelől széles e hazában lakó összes nemzetiségeket azzá fűzi össze, a mivé lenniük kell s mássá lenniük nem lehet, a családi kötelekkel kapcsolatos összes intézményekben is — valóban és igazán *magyarrá*. A milyen mélyen elszomorító van abban, hogy apáink könnyelmű mulasztása folytán csupán most juthatunk ahhoz, hogy e hazának minden fiára — személy- és nemzeti jelleg válogatása nélkül —

az egyenjogositást a családi élet terén is kiterjesztjük s minden gyermekét magunkhoz emeljük, ép oly örvendetes tény kell látnunk abban, hogy ez immár megtörtént; megtörtént pedig épen akkor, midőn a magyar állam fenállásának ezredik évét éli s tíz százados múltját készül megünnepelni. Ez az ezredik év nem egy nemzetiségekké szakgatott államot talál itt, hanem egy minden ízében és minden intézményében egységes, egészzé tömörült nemzetet, mely nem akar lenni s nem lehet más, csakis magyar.

A magyar nemzetnek ujja születése ez az egész vonalon. Ez az, a mit reánk nézve e törvények jelentenek. Egyikét azon alap s kidönthetetlen köveknél, melyeken állami életünk épülete nyugszik.

A lángra gyúlt öröm eltitkolhatatlan érzetével tekintünk október elsejére, mint a magyar nemzet ujja születésének napjára, melylyel az ezredik esztendő ajándékozott meg minket. Hosszú, küzdelemteljes idő; ám — valamint általában — úgy a nemzetek életében is nem a rohamos, hanem a progresszív haladás van hivatva arra, hogy megoldjon mindent.

Huszárzendülés. A múlt napokban a lapokat bejárta a hír, mintha 13 magyar huszár agyonlővetett volna. Ujabbán ismét az állították: hogy a 26 huszár nincs elítélve, de vizsgálat alatt áll. Szerencse, hogy ez utóbbi hír felel meg az igazságnak.

A szécsényi járás és zendülés közéről érinti, mert három szécsényi s egy endrefalusi fiu van közöttük, s bár érthető e járás izgalma, mégis oktalanság a hadsereget szidni.

Magyar altiszt kegyetlenkedett velők, s habár az nem volt beszámítható állapotban, mert úgy halljuk, hogy elméjében megzavarodott, mégis bűnhődni kell, csak az ítélet legyen okos és ne túlszigoró. Bűnhődjenek azonban a kötelességmulasztó tisztiek is. Úgy halljuk, hogy a hadügy-miniszter gondoskodott a vizsgálat és eljárás helyes voltáról. Ez ügyre még visszatérünk.

A N. V. Museum-Társulat közgyűlése.

Lélekemelő módon folyt le ma egy hete, júli hó 7-én a N. V. M.-Társulat közgyűlése B-Gyarmaton a vármegyeház kistermében. Nem a tagok nagy száma, de a megjelent kevesek intelligenciája és értelmi súlya emelte a közgyűlés ünnepi hangulatát. A vármegyeház kisterme, melynek falait a közüpi élet ügyes-bajos dolgai száz és száz alakban körülzsongják, most a Musák csarnokává vált. Valóban ritka élvezetben részesültek mindazok, akik a közgyűlésen megjelentek. A közgyűlést gróf Degenfeld Lajos főispánunk a társulat elnöke, d.-e. 10 órakor a társulat tagjainak szíves üdvözlése után megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére Vannay Ignác és Horváth Danó urakat kérte fel. Ezután jeles tudósunk: Nagy Iván, a társulat fardhatatlan ügybuzgó titkára s a társulat megalkotója olvasta fel tartalmas évi jelentését, mely nemcsak a társulat szellemi és anyagi ügyeire, hanem egyszersmind a B-Gyarmaton létesítendő főgymnasiumra is kiterjedt, mert a Museum fenntartása és további fejlesztése értelmi erőket és a nagy fáradsággal összegyűjtött emléktárgyak, nagybecsű régiségek biztos azillumot igényelnek. A jelentés felolvasása után az ősz tudóst, aki lelke egész melegével érdeklődik vármegyénk ezen kultur-intézménye

iránt, a jelenvolt uri és nőközönség lelkesülten tapsolta meg. A formailag és tartalmilag szép jelentést egész terjedelmében közöltük.

Aninger László, a társulat pénztárnoka lezámolván a társulat bevételeiről és kiadásairól, — miután számadása teljesen rendben találtatott, neki a felmentvény megadatott s akadályoztatása esetére a pénztárnoki teendőkhöz helyettesül Cséfalvay Géza, b.-gyarmati takarékpénztári könyvelő választatott meg.

A közgyűlés Melicher Ferenc és Simko Frigyes elhunyt választmányi tagok emlékére jegyzőkönyvben foglalja s helyeikre az elnök javaslata folytán dr. Pulszky Ágost és Nagy Mihály urakat választja meg. A társulat disztagjaul megválasztottak: Vaszary Kolos herczegpr., dr. Schusztér Konstantin váci püspök, gr. Károlyi Tibor, Wlassics Gyula, Zsilinszky Mihály, Pulszky Ferenc, Szontagh Pál, Knauz Nándor, Csavolszky József és Hampl József urak.

A közgyűlés hálás köszönetet szavaz Nógrád-vármegyének azon nagylelkű (10 ezer frtos) adományért, melyet a millennium alkalmából a társulat javára adományozand, mely alapítvány nemcsak hogy felszabadítja az egyület az anyagi gondok súlya alól, hanem a mely megszilárdítja az egyület, s fenmaradását, sőt fokozatos fejlődését biztosítani fogja.

Az alapszabályok némely pontjainak módosítása után már alig várta a közönség Pintér Sándor régészünk felolvasását, melynek tárgyát az ipolyvidéki bronzkorból merítette. A felolvasást mindegyik nagy figyelemmel hallgatták s a felolvasót, aki egy óra hosszat nem kimerüléssel, de hova-tovább ércesebb hangon emelte ki a dolányi major-hegy bronzkorbéli emlékeit. A felolvasót megtapsolták és a jelenlevők melegen üdvözlözték. Az érdekes tanulmányt lapunk más helyén hozzuk.

A tanulságos és felette érdekes közgyűlést gr. Degenfeld Lajos elnök buzdító és lelkesítő szavakkal déli 12 órakor fejezte be.

Nagy Ivánnak, a N. V. M.-társulat titkárának évi jelentése.

Méltóságos Elnök úr!

Mélyen tisztelt Társulat és Közönség!

Társulatunknak a múlt nagygyűlés óta lefolyt életéről kell hivatalosan beszámolnom. Mielőtt ezt röviden megtenném, szükséges előzményül némely általános — mindazáltal Intézetünk lételevelé szoros viszonyban álló főbb mozzanatoknak hatásait méltatnom, és ezekre nézve a Mélyen tisztelt közgyűlés becses figyelmét kikerítem.

Gondolkodó hazafiak valamint már a vezeklés szomorú napjaiban, úgy még inkább az alkotmányosságunk újra felderítése korszakában felismer-ték azt, és meggyőződtek arról, hogy a nemzeti fennállásnak, az állami létnek legbiztosabb alapja az öntudatos kivált önértetnek és önismeretnek kifejtésében áll, — és hogy a Nemzet a közműveltség és tudományos haladás által szerzett *szellemi* ápolásában és gyarapításában birhatja fennmaradásának legerősebb tényezőit és biztosítékait. E nézetnek, e meggyőződésnek szülöttjei a hazai közművelődési társulatok is, és ezek között a nemzet történelmének nem csak elméleti, de szemlélet útján is még fogékonyabban ható történelmi muzeumok és könyvtárak alapításával összekapcsolt cultur-egyesületek.

Igy támadtak az országban egymás után a vidéki, t. i. megyei és városi Muzeumok és ezekkel kapcsolatosan a történelmi és régészeti társulatok azon hivatással, hogy az önismeret tudatát a mul-

tak iránti kegyelettel összefüvve, a nemzet társadalmában meggyökeresedett.

Nógrád vármegye e téren nem tartozott az első közt. Már fényes sora állt előttünk a hasonló intézményeknek. 1890. évi november 9-én hangzott fel az indítványozó helyi lapunk hasábjain, és oly kedvező eredménnyel, hogy a következő évi március 15-én a társulat már megalakult, és ugyanazon 1891. évi november 29-én egy ünnepélyes közgyűlés keretében a kath. iskolások által három évre felajánlott egy kisebb teremben Múzeumát megnyithatta. Még fensőbbre mozdított volt társulatunk életében az, midőn (1894. szept. 4-én) az igazgató választmány magas hevületében, de egyzersmind a hazafias társadalom áldozatkészége iránt táplált mély hitében a Múzeumnak tulajdon ház- és telekvételre határozván magát, azt végre is hajtotta.

Az első egy pár év fényes korszakát képezi megyei társadalmunk hazafiai áldozat-készségének.

Már a megnyitás alkalmával érem-gyűjteményünk meghaladta a két ezer darab számot.

Régiességünk kőori, bronzkori és egyiptomi tárgyakban többet számlált 360 darabnál. A római régiések száma 25, a fegyverek száma 48, pecsétnyomok és gyűrűk 73, — edény-gyűjteményünk 20 darabnál többet számlált. Középkori esztét, réz, bronz és vastárgyakban mintegy 378 darabot; ásvány és kővellet-tárgyatunk 400 darabot tüntetett föl. Olaj festésű, többnyire arcképekből álló gyűjteményünk 17 darabot mutatott.

Mind ezeket egyes hazafiai ajándékoktá, a mint annak idejében hírlapilag is közönnettel híreltettek, és neveik nem csak az adományok könyvében, de többnyire az ajándékozott tárgyakon is kitüntették.

Könyvtárunk Egyeseknek kisebb-nagyobb számú adománya mellett nagyobb könyvgyűjtemények hozzájárulásával becses és tekintélyes szellemi kincstárrá alakult. Érték és belbecs tekintetében a könyv-adományozók között első helyen áll Szentágh Pál ur tagtársunk ó nagyméltóságáé, kinek darab száma két ezeret meghaladó könyvtára a hazain fölül a külföldi remek-irodalomra is kiterjed, és valamint ezek klasszikusait, úgy főleg a jog-bölcsészeti és általános tudományok legbecesebb kiadványait is tartalmazza; — utánna a *Kacsokovich* családnak régibb könyvekből, *Tomesko* Nándornak vegyes, — és *Majthényi* Imrénének újabb magyar irodalmi művekből álló és számos mások ajándékai következnek. A legutóbbi időben pedig *Balás* Antal ur, országgyűlési képviselőnek hálát érdemlő buzgó gondoskodása eredményeként a néhai *Ghyecz Ignác* hagyatékából az országgyűlési képviselőház 3536 darabot juttatván társulatunknak, könyvtárunk darabszáma mintegy hat ezerre emelkedett. Ez oly tekintélyes tömeg, mely

a tudományos művelődésnek már is fényes tanulmányozási teret nyújt, és könyvtárunk hasonló társulatokéval magas mértékben versenyrebot.

Mind ezen eddig gyűjtött kincseink már a mult óra óta rendezve és nagyobbára felállítva a társulat saját épületében őrzik és ott látható.

Hogy mind ez így van, arra nézve az Igazgató-választmány indítatva érezté magát nem csak az Adományozóknak, de egyzersmind a társulat két buzgó tisztviselőjének a Múzeum Igazgató *Baloghy Dezső* — és a Pénztárnok *Aninger László* uraknak is lelkes és pontos közreműködéseikért méltó elismerést kifejezni.

Még egy fényes mozzanat derűje viradt Intézetünk reményeinek felllanyozására — a mult ősszel, midőn e vármegye bizottságának hazafias lelkű többsége másod-Elnökünk *Scitovszky János* urnak millenáris tervezete alapján méltóságos Elnökünk istápolása mellett Társulatunk alapjára jelentékeny összeget szavazott meg. A vármegyének ezen nemes, s ezen nagylelkű tetteért a társulat igazgató választmánya jegyzőkönyvileg mély háláját nyilvánítván, ezenel arra kéri fel a m. t. közgyűlést, hogy a társulatunk ezen hálanyilatkozatát elfogadni, és azt levél útján a Vármegye m. t. bizottságához juttatni méltóztatassék. Én pedig meg vagyok győződve, hogy a m. t. közgyűlés érzelmét őszintén tolmácsolom, midőn ez ügybeli nemes eljárásáért a m. Elnökségnek itt nyilvánosan hálás köszönetünket szóval és jegyzőkönyvileg is kifejezzük.

Ezek azok, miket társulatunk állapotáról és működéséről előadnom örömemre telt.

De mélyen tisztelt közgyűlés! a fénynek meg van az árny-oldala is, melyet leplezni a jövő eleni bűn volna; szükséges tehát a létének nem csak szellemi, de anyagi oldalát is ősmérnünk.

A kezdet mindig nehéz; de a nemzeti jellem egyik kimagasló fényugára az a fellöbbő lelkesülés társulatunk alakulásának első éveiben a szent ügy mellett oly meghatóan nyilatkozott, hogy a legnagyobb akadályokon szerencsésen győzedelmeskedve, már első éveiben az élet-erő legszükségesebb feltételeit érvényesíthette. Ámde az élet haladást kíván. A pangás, a sanyalódás — halál. Az élet feltételei folytonos ápolást, izmosítást és végleges megállapítást igényelnek. Ama nemzeti jellemvonás, melyet az imént említettem, sajnos, — olyan, mint az éjjeli lidérc-láng, mely hirtelen felgyúl és ismét nyomtalanul eltűnik.

Minden ilyen közintézmény hasonlít a gyermek életéhez. Nem elég annak megszületnie, hanem felnőtt koráig kell, hogy az anya keble, — szeretete, — dajkálása, ápolása érett koráig gyámolítsa, óvja és nevelje, — különben elcsúszul, el-

hervad, elhal, mint a száritó sivatagok elhagyott növénye.

A hazai intézmények emez édes anyja a társadalom és az állam.

A társadalom és az állam — e két hatalom, e két tényező az, melyre minden hazai közhasznú intézmény fenállásának terhe hárul. Nehéz hivatás! — és a társadalom részéről — nem tagadhatni, — érzékeny áldozattal is jár; de lelkesülés nélkül nem létezhetik hazafiság; — hazafiság pedig nem létezhetik áldozat nélkül.

Oda jutottam, mélyen tisztelt közgyűlés és illetve m. t. közönség, hogy a szent czélú intézmények két sarkalatos gyámlító és fenntartó tényezőinek az államnak és társadalomnak hivatását érintvén, első sorban ez utóbbinak vagy is a társadalomnak kötelességszerű hazafiai érzelméhez forduljak társulatunk érdekében.

A társadalomnak, melyhez az itt jelenlevő m. tisztelt közönséget is teljes joggal és kitüntetéssel kell soroznom, — ismételtem: a társadalomnak számlájára nagy és nehéz feladatok teljesítése vannak felrva; de a jelenkor és az utódok szent érdeke rója ráunk ezek teljesítésének kötelességét. És bárha nemzeti létünk folyvásti védelmének és közelmének szünteleni harcában kisebb-nagyobb önmegtartóztatást követel a lerovás teljesítése; még is az önbecs-érzet és a hazafiai elismerés az eredmények mérlegén méltó megnyugvást kelthet az áldozatért és önmegtartóztatásért, melyet a közérdek javára szentelünk.

Mint előbb már említettem, a vármegye méltóképen megfelelt e téren hivatásának. A sor az államon és a társadalmon van. Igen — ez utóbbin szüntelenül, és állandóan.

Van házuk, van telkünk; de van adóssági terünk is. A vármegye nemes lelkű alapítványa meg van szavazva, de az folyósítva csak évek múlva lesz. És különben is az inkább fenntartási alapnak tekinthető, mintsem építési teher lerovására, vagy építésre, pedig házuk már is szűk és elégtelen kincseink befogadására. Ezen bajok orvoslásának, ezen hiányok megszüntetésének aggodalmas gondja terheli a társulatot, mely előmunkálójá, úttörője óhajtott és óhajtni azon még szükségesebb, még magasabb fokban életbevágó eszmének, mely e megye székhelyére egy korszerűbb főiskola tételestét ezek és ezek szive sóhajával várja és reméli, és mely e tekintetben az államtól várja vég megoldását.

A társulati igazgató választmány hivatását súlyos gondok, nehéz aggodalmak árnyalják be, midőn azon már említett jellemvonás: a *hirtelen felgyűló, de hirtelen el is lobbanó lelkesedés* sötét árny-ként kíséri. Ez a rém, m. t. közgyűlés! „*az aláírás, de nem hirtetés*” szokásának

TÁRCZA.

Egykor és most.

Mikor gyermek voltam,
Gondtalan, kis gyerek:
Bejártam a mezőt,
Zöldellő hegyeket.
Szerettem az erdőt
Dalos madarával;
Nem törődtem mit se
A világ bajával.

Mikor ifjú lettem,
Ifjú, bánatos,
Néha napján kisé
Szerelmes, kápatos:
Akkor is eljártam,
De csak egy kis házig,
Bogárszeind lányka
Kertje kapujáig.

Az idő elszárynyalt,
Sok szép év mögöttem;
Az árnya temető,
A mi még előttem.
Most már oda járok
Tipegve, tapogva...
Helyemet keresem
A csöndes kertekben.

Kubányi Béla.

Egy látogatás a magyar Chikagóban.

Hogy is lehetne ez más, mint Salgó-Tarján, a fekete gyémántok hazája. Ezt természetesen eltalálta az első pillanatban a szíves olvasó.

Ott úgy látszik, minden gyémánt: a köszén, az emberek, köztük csaknem első helyen a tanítók s nem utolsó helyen a bányászok, kik oly szolidul tudtak sztrájkolni az ideiglenesen zárt korszak körül, mint hallom....

Egy legutóbb megtartott tanítói gyűlés adott arra alkalmat, hogy rég táplált vágyamat kielégíthessem e kis darabkán Amerikát meglátni. A mellett szerencsés voltam azon igazán nagygyaros, szívet melegítő vendégszeretetet élvezni, melyet finom modoru és jószívű lakói a jövővénnyel nyújtanak.

Megvallom, hogy nem vagyok valami világlátott meg, mint tagadjam, talán ahhoz kissé követelő perszóna. (A kis egyének mindig nagyot keresnek.) Kisé szépege mentem: Ugyan fel fogom-e azt találni amit keresek, óhajtok: néhány napig tartó változatos, kellemes szórakozást?

E gyenge aggodalomtól azonban máris megszabadultam, amint Tarján felé a vonaton igen vig és szellemes társaságban oly érdekesen csevegtünk, hogy az út rövidségén meglepődve szálltunk ki.

A vonattól az ügyes rendezők fogatokkal vártak s bennünket útközben kellemesen mulattatva, esetleg felvilágosítva, mindenkit a számára rendelt kényelmes úri szállásra vezettek.

Röviddel utána bementünk a bányatelepi új nagy iskola gyűléstermébe, hol urak és hölgyek is tanácskoztak, a tantesztülethez intézett szép leveleket olvastak fel stb. Kérem, én

ezekhez nem értek. Figyelmemet ugyan érintette kisé, hogy egy vidéki úr a tantesztület czéljaira 40 koronát ajánlott fel. En erre minden matematikai tudományomat összeszedve, hirtelen kiszámítottam, hogy ha ő e küldeményt 10 krajczárosokban teszi, az az kétszáz darab pénzben, úgy a viruló, gazdag Tarjában nagyobb benyomást tett volna.

Vig zeneszó mellett talpra esett tósztokkal fűszerezett közebéd váltotta fel a komoly gyűlést. Tudtak a komoly tanítók és elnökök kellemes, könnyed társalgással is szolgálni.

Ebéd után a százhusz emberre tehető társaság megoszlott, hogy meglátogassa a köszénbányát, a hatalmas vasgyárat, a cognacgyárat és egyéb gyárakat. A nagyszerű palackgyárból hoztam is magammal emlékül egy jögar-alaku üvegpalackot, mely utközben eltört. Azt sugta nekem, hogy nagyobb hatalmak jelvényei is eltörnek, ha tulajdonosuk nem óva őrzi őket.

Uton, útfélen a mindenütt pezsgő élet, mód jelei. Mint persze ismeretlen, minduntalan bemutatnak valakinek vagy megfordítva. Kellemesen telik a délután; közel az est: a zenésztély, a táncz.

Belépünk a nagy kaszinói terembe, hol már diszes közönség gyűlt össze. Egy nemcsak kis, de nagyvárosban is feltűnhető körülmény ragadta meg figyelmemet: Az estélylátogatók úgy a hogy és a mely perczben érkeztek, foglaltak helyet, ahol érték. Senki sem tolakodott előre: a milliomas és más vagyonos vagy előkelő ember nem is tudta, hogy ő a harmadik vagy ötödik sorban ül, más derek, tisztességes, de kevésbé vagyonos emberek sorában. Előttem pedig ezengazdagok eme lkedtek ezen körülmény által: úgy véltem, mintha ész, szív és kedélyesség

átkos nemzeti nyavalyája. Ennek orvoslása az igazgató-választmány teendői közé tartozván, s az erre nézve már hathatósan határozván, erről itt többet mondandó fölösleges.

Es ezek után bevezethetem jelentésemet magam részéről azon felhívással: ne higyük, mintha a terhektől, a kötelességektől, mik reánk, mint egy nemzet polgáira, mint a hazának fiaira természetesen hárulnak; tehetőségünk, vagyonunk kicsiny voltának ürügye alatt magunkat felmenthetnők. Kőlcsey Ferencz írja Praenesis-ében, hogy a közcélra munkálás kötelessége alól senki más magát ki nem vonhatja, csak az, ki a természetből szellemi és anyagi tehetőség nélkül született.

Ne hagyjuk tehát ezen társulatot sem szenvedni, mert azt mint közcélra közelvénlő a társadalom érdekében alapított intézetet, tetteleg pártolni hazafiúi szent kötelesség.

A bronz-korról az Ipoly vidékén.

Irtá és felolvasta a július 7-iki museum-társulati közgyűlés alkalmával Pintér Sándor.

Az emberiség anyagi és szellemi életének keretén belül kifejlődött tudományágak között, az írott történelem előtti korra vonatkozó régészeti tudományágat tartjuk a legifjabbnak, minden bizonyosságot azért; mert dogmaszerű alapelvi még nincsenek, — talán nem is lesznek soha; mert e tudomány egyedül anyagát a régen élt ember tűzhelyének, eszközeinek, cseccse-becséinek könnyen nem enyésző egyes darabjai, töredékei és sírjának maradványai képezik.

Az ily hajdankori maradványok a legtöbb esetben véletlenül kerülnek elő a föld kebeléből s eszményi értéket képviselnek és mint ilyenek — ritkaságok lévén — kevesek birtokában csoportosulnak össze.

Ma már a nép minden rétegében erős áramlattal terjed a tudvágy s azzal együttesen a műveltség is. A szántó-vető tehát éppen úgy, mint a napszámos figyelemmel veszi kezébe az ekéje, ásója alatt fölüzre kerülő emberkéz alakította tárgyakat s ha nálánál élelmesebb özerkedőnek csekély árért el nem adhatja, avagy porban játszó gyermekeknek játékszerű alkalmának nem találja: akkor bizonyára egyik vagy másik kabátos emberének ajándékozza, ki által aztán a legtöbb esetben rendeltetési helyére jut. S hogy ez napról-napra mind sürdűben ismétlődik, örvendetes tanulást tesznek róla a hazánkban alig egy évtized alatt alakult megyei és vidéki múzeum-egyesü-

letek, melyek közé már némi büszkeséggel sorolhatjuk a mi nógrádmegyei museum-egyesületünket is.

A gondolkozva kutató régiségkedvelő az, kinek a társadalmi élet legtöbb tréfáját és metsző gúnyolódását kell eltűrnie. No de minden nemesebb kedvtelésnek megvan a maga sebző lövise. Helyesen van ez így, mert hiszen sokkal többen vagyunk, olyanok, kik a mélyebb szellemi munkát nem szeretik s az anyagi élet pillanatáról-pillanatra elröppendő érzéki élvezetét többre becsülik a tudás maradó kincsénél is; pedig azon gúnyolódva tréfáló embereknek tudniuk kellene, hogy a földből kiszedett minden egyes — hajdan ember alkotta — tárgy, vagy annak jelleges töredéke, ma már a pozitív történettudományok kiegészítő részét képezi. Minden egyes darab egy szem azon lánczából, mely az emberiséget egy egészszé fűzi össze.

És ha van Európában nemzet, melynek őstörténete megvilágítást igényel, akkor bizonyára a magyar az, egyik legszentebb kötelessége tehát minden magyar embernek, hogy ez a haza földjének kebeléből napfényre kerülő ember készítette s használt tárgyat, mint multját igazoló egy mondat, sokszor egy korzának egész története, az enyészettől megóvassék s a tudományok központosító csarnokába jusson.

Magam is sok szeszélyes tréfát, metsző gúnyt állottam már ki azért, mert saját szellemi mulattatásomra szeretettel viseltetem az ócskaságok iránt s a midőn önmagamot megismerni töreksem, egyszermind arra töreksem, hogy nemzetemnek már eddig is megkétségessített multját egy-egy szerény mécscavilághoz hasonló parányi adattal megvilágosíthassam, amde azért még sem riadtam vissza, hogy itt e helyen, a mi museum-egyesületünk megteremtőjének, a széptudományok fáradhatlan, ifjú lelke bajnoka nagyságos Nagy Iván úrnak megtisztelő felkérésére megjelenjek s e díszes hallgatóságot rövid időre unalmas felolvasással meg ne terheljem.

••

A tudományilag már meghatározott paleolitik- s neolitik-korszakot ezáltal mellőzve, sőt az úgynevezett „rézkort” sem véve figyelembe, a bronz-korszak embere által vármegyénk területére leírt százados történetének egyik lapját töreksem lebetizni; könnyen megeshetik, hogy ezen tudományágunk már eddig megállapítva levő törvénye ellen véték, az is lehetséges, hogy egyben-másban fölláttandó hypothesisem a hallgató ész ítéletét nem

képződményt, mely állítólag csak Skóciában találja mását, képzetheti azon benyomást, melyet a természet ezen erős szépsége ránk gyakorolt. Meg is indult a dal, a hymnus oly egyöntetű szép és teljes accordokban a közel ég felé, mintha csak a jó Isten tanított volna meg bennünket arra, hogy mily hangon mondjuk meg neki, hogy értjük és érezzük jelenlétét.

Fáradtan és éhesen tértünk vissza Salgótelepre. Ott kiváló jóízű ételekkel megrakott, virágokkal szépen ékített hosszú asztal várt bennünket, mely egy arra alkalmas fakkal szegélyezett kellemes helyen állt. Mindenki nevetett, evett és élvezett. Került sokféle étel, sok és jó bor, sok jó kedv, mely élcezes tőstök és tánczba olvadva talán a végtelenig tartott volna. Hisz nem éktelenítette el a mértékletlenség, mely oly sok kedvesnek, jónak és nemesnek a megölője. Annyi sok ember közül egyetlen egy sem akadt, ki legcsekélyebb mértékben túrt volna, hogy ő rajta a bor uralkodjék. Ez pedig ugy Magyar- mint Angolországban nagy szó! (Most már gyanyitom, hogy a fekete gyémántok áldása miatt nem siklik ki boldog tulajdonosaink újjai közül.) Mult az idő Salgótelepen. Nehéz szívvel mondogattuk, hogy induljunk már, menjünk hát vissza kis vasutunkon, melyet az előzőkeny társulat felajánlott. Menjünk vissza Tarjánba, hogy ki-kí hazatérhessen kedves emlékek meglátva. A fogaskerekűn egy szellemes fiatal ember a középső kocsin állva felcsapott komikusnak. Ő a társaság minden tagját megtisztelte holmi talprucsett nevetető megszólítással, s kérem, egyetlen egyszer sem sült bele.... Mondják, hogy komoly, lelkiismeretes talé....

Hosszas marasztalás, bucsuzás, szedkelődés: végre lovak és mozdonyok indulata. Most Salgó-Tarján újból folytathatja, — de vendég nélkül nem soka, — átható éjszszel, vidáman és

tudja kiállani, de hát én megnyugvást keresek s találni is fogok azon közmondásban, hogy: „mind rossz mesterember az, ki jobb munkát akar készíteni, semmint a milyet tud.”

••

Tisztelt hallgatóság!

Az Európa területén talált praehistorikus tárgyakból ma már meg van állapítva, hogy hazánk azon vidékét is, melynek kiegészítő részét vármegyénk képezi, egy egész periódust felfelé korszakban oly népek lakták, kik a csiszolt kőszközk használata mellett, a nemesebb ércszközközök hasznosabb voltára is tudatosan rájuttattak.

Az írott feljegyzésekből már tudjuk, hogy a fenikeiket homokba rakott tűz vezette reá az üveg készítésének kezdetlegességére, így történhetett ez bizonyára a réz és ón-érc alkalmazhatóságánál is, de hogy mily kezdetlegességeken kellett átküzdenie magát a bronz-kor emberének, arról élénk meggyőződést merithetünk azon gazdag gyűjteményből, mely nemzeti museumunk kincstárában a fejlődés törvényeinek megfelelően, szakszerűleg elhelyezve létezik s melyre nemzetünk, más mivellet nemzetek mellett is, büszke lehet.

Magyarország nemcsak gazdag bronz-kori leletekben, de oly tárgyak és eszközök is találhatóak itt, a melyek más országok területén vagy éppen nem, vagy csak szórányosan fordulnak elő. Amde a bronz-tárgyak tűzetesebb ismertetése ma nem lehet czélom; mert arra sem idővel, sem a hallgatóság türelmével nem rendelkezem, hanem igenis föllebbentem a régen multat takaró sűrű fától egyik szárnyát, hogy egy futó pillanatra megmutassam a képzelet láthatárán vármegyénk hajdankori azon gyönyörű részét, melyet ma úgy ismerünk, hogy „Ipoly völgye”.

Küzdjék le tehát milyen tisztelt hallgatóságom lelkürel a mai nap szűkeségét s a tudvágy lelkesítő melegével tekintzenek vissza velem együtt azon messze mult időbe, a mikor még hazánk éjszaki bérceit alig bolygta el a jégkérég, alföldi rónákon aranykász helyett Herodotos szerint a szarmáta-tenger fodrozta hullámain s a Hortobágyon még nem született meg a délibáb. Igen, akkor még itt az illatos fűtenger helyén lombhán hőmpolygó víz töltötte meg az Ipoly mély völgyét s e völgy két oldalán húzóddó bércek, hegycsúcsok magaslatakat dús lombosító puhafa-erdőség borította, művelés alatti földek pedig helyielyekkel közel valának, de az emberek már akkor is elég sűrűn tanyáztak egymás mellett s itt-ott csöböl-pökökkel megerősített földvárak is valának. Az idő-

hangyaszorgalommal azt, amin eddig oly fényes sikerrel működött. Nem nagytítottam, ha magyar Chikagónak neveztem meg előre.

Tollforgató.

Jeruzsálemi út.

A helyb. főirbéli jegyzetel nyomán közli: Deutsch Jenő.

II.

A világ csak hangulnat. Ezek a szép költői szavak mintha éppen Jeruzsálembre volnának szabva. Aludni tért ottan minden nemes s nemtelen tusa, vég-öt lehel minden kis s nagy szenvedély, most csak hangulnat — a halál hangulata. De nem, még az sem, a halálban is van még élet, a catastrophában is van még emóció: egy pusztuló város, egy megrázó tragédia, a végzet hatalmas szava orkászzerűen hangzik vissza rezgő lelkünkben; a keblet a részvét tüze lobbantja föl, az agyat az általános megsemmisülés rettentő gondolata cikizzázza át — ebben legalább van mozgás; de egy pusztuló város, a tragédia 5 felvonása után, már csak egy mumia, mely a képzelet röptét megállítja, dermedt; kevesebb, sokkal kevesebb mint a halál.

— Rák mondott búcsút e helynek a természet. Ott csak Isten él, — csak Isten! milyen sok, s mégis milyen kevés.

Talán kiméletből a holt oroszán iránt, zárja be csapjait a dúsan folyó természet. Megható volna, ha egy egyetlen eső virágokkal hintené meg a mezőt, s egy egész nemzet köny-océánja Isten hajlékát nem tudná a porból kiemelni. Pedig ha a természet ott megszólalna, hangja nem volna bánatos, szomoró. Ha fakadna virág, virulása nem volna muló, bimbió! der nem csipné meg, jég nem bántaná; szellő nem ériq-

ből font koronát viseltek volna fejüknél, mely fényesen ragyogott, világított és melegített. Sok városban sok embert félni láttam hasonló fejkéktől. No, de hogy a dologra térjek, a művelt bányahivatalnokok rendes zenekara által szépen előadott zenedarabok után meg is indult a jó kedv. Pördültek a tánczos párok, pirultak az arcok, ragyogtak a szemek. A nem tánczolóak meg oly érdekes társalgást folytattak a többi helyiségekben is... hogy bizony nekem legálább felért egy, — az az túltett mindenféle tánczon.

Hagyjuk a tánczot: pihenjünk a kényelmes ágyakon, melyeket a tarjáni friss gazdasszonyok oly kellemesen tudtak megvetni cse. des szobáikban, hogy reggelig meg nem mozdulva 8 óra tájban felugrottunk a Salgó-telepre tervezett kirándulásra sietve, a fogaskerekű szénszállító kis vonat három nyílt vagonkájáról le nem maradva.

Vigan felszállt tehát a társaság. A gyönyörű vidéket szemlélve, lassan emelkedtünk ötszáz méternél magasabbra. Megkapó kép a Zagyva patakát a hasonló nevű község mellett tovaftutni látni a mély völgyben. ... Végre megérkeztünk a rendes, csinos és nem éppen kis bányafaluba, melyet Salgó-telepnek hívnak. Minden ház előtt rózsák özőne virult élénk a csinos kertekből. Közülünk némelyek az aknához mentek, mely kis vonat szénhordó kocsjait fölötti meg óráként a fekete gyémántokkal. De a társaság nagyobb része a somoskői vár romjai felé, onnét egy óra járányira, indult. Séta közben betekintettünk az ugy szólván labainknál fekvő Somosujfaluba, mely az egész órásszal meglepő szép panorámát nyújt. Odaértünk, bementünk, kúszunk mintegy hetvenre a még most is részben igen erős magas falakkal bíró néhai rabló fészekbe. ... Aki látta a meredek sziklahegy nyugati részét elfoglaló gyönyörű bazalt-

ben itt az embernek fő lelmi szerét a hal és vad képezte, amde kereskedésének is élénknek, jövedelmének kellett lenni, bizonyítják ezt azon tárgyak, melyeket legtöbb esetben sírjukban hagytak reánk hagyatékként. Vannak följegyzések, melyekből azt lehet következtetnünk, hogy az Ipoly völgyébe betöltött vízen, a mivelség magasabb fokán álló egyes néptörzsek már akkor hajóztak a vízen kereskedést üste. Hiszen az ember már akkor is önző volt, mint az ma, a kényelem, a jólét és vagyon utáni vágy akkor is éppen úgy ösztönözte, mint életveszélybe kergeti és lelkesíti ma Afrika belsejébe vagy az északi sark felé. Amde a víz fenekére akkor sem volt teljesen ismeretlen, a vasszél éppen úgy fenforgott, mint fenforog ma. Bátorlás, elszántság s némi tapasztalati tájékozottság mellett az Ipoly-völgyén evező hajónak is szüksége volt alkalmas kikötő helyre, s ha az Ipoly völgyének geológiai alakulását figyelmes vizsgálata alá vesszük, úgy fogjuk találni, hogy kikötő helyül legalkalmasabb volt a dolányi medence, melyet úgy éjszáról, keletről mint, délről magas hegyhát védett a szél áramlatai ellen s a fennsíkkal is oly csúfányos lejtősen érintkezett, hogy a kikötött hajók könnyen megközelíthetők lehettek.

Dolányban azon magas domb, melyen ma a Darvas-Kun-féle kastély áll, földnyelvként beemellett az öbölbe, északi oldalon pedig keletnek kanyarodó irányban a víz összefüggött a Karpe völgyével, hol a hegy magaslatán ma is látszik a hajdankorok bizonyos földerdőitvényei.

Ha most már elképzeljük a Karancs és Mátra hegységéből kisugárzó hegységek tágas fennsíkján s emelkedettebb völgyeteiben egymás mellett elhelyezkedő tanyákat, mintegy meglevenedni látjuk magunk előtt azon nyüzsgő bronz-kori népek sokaságát, kik az Ipoly völgyének e legalkalmasabb öbölzeténél mindannyiszor összecsoportosultak, valányszor híre futott, hogy a Duna völgyéből a sík viz láthatárán idegen hajó dült fel. Ny alkalom adtán a fennsík hegylakók saját termelvényeikkel, melyek bizonyára jól kikészített állatbőrök, egészen füstölt faszekrények s talán nyers érc is valának, siettek az idegen néptől érkezett cikkekkel, melyek földelgozott bronz-eszközök, ékszerek, áruhágyók s talán lelmi cikkek is lehettek — kicserélni.

A jelen korban is azt tapasztaljuk, hogy hajózható víz közelében, mint legelősebb közlekedési út mentén, hol a szárazföld és víz közötti közlekedés már a természet által kedvezővé alakított, az emberek sűrű érintkezése nemcsak

folytonossá válik, de sőt állandóságot nyer s a jólét és gazdagság csomópontjává lesz.

Ugyenne vált Dolány is a bronz-korban, amde, hol jólét és gazdagság őti fel tanyáját, ott nemcsak a társadalmi rendnek, hanem a vallási érzület külső formájának is szilárd alakot kell öltenie, mert a társadalmi rend lényegét képező vagyoni jog- és igazságok zománczát és lüktető erejét a vallási erkölcsi érzülete képezheti csak, — és aztán hosszú századokon át az ily csomópontok mintegy szent helyül alakulnak át. Dolányban a „Major-hegy” is ilyen alakulhatott át egy oly misztikus temetkezési helyül, mint a milyen manap is létezik a szárazföldnek sok helyén.

Ha most már azon számos bronz-tárgyat tesszem megfigyélésem tárgyává, melyeket én a dolányi Major-hegyről 25 év alatt összegyűjtöttem, más következtetésre nem juthatok, mint arra, hogy itt gazdag s az akkori viszonyoknak megfelelőleg mivel nép temetkezési helye volt, még pedig oly temetkezési hely, hová távol eső vidékről is elhordták a megholtak hamvait. Következtenem kell ezt a hely nagy terjedelmességéből és viszonyából, továbbá a feltárgyak különbözőségéből és értékes voltából.

A Major-hegy azon felületén, melyen az urna-temetkezés észlelhető, mintegy 100 holdnyi terület képez, de van e területből oly térség is a hegy nyergén, mely temetkezési helyül nem szolgált, ha erre s a hegy déle felé gerincén húzódó bazalt-eruptóra 20 holdat levonunk, még mindig 80 hold terület mutatkozik temetkezési helyül s ha most már egy □-ol térségre csak egy urnát számítunk, még akkor is 96 ezer ember hamvának kellett itt a földdel vegyülni s ez egy nagy szám, hogy ezt a dolányi Major-hegy közel fekvő viszonyaival csak úgy lehet összeegyeztetni, ha itt egy nagy néptörzs vallási temetkezési helyét tételezzük fel; mert az elföldelt kegyeleti tárgyak alakszerűsége is lényegesen eltérnek egymástól s a miveltég különböző fokát jellemzik s mert vegyesen fordulnak elő, következtetnünk kell tehát, hogy távol lakó, fejlettebb miveltégű családok is id hordták kedveseik vagy talán kiválóbb jelesik hamvait.

(Folyt. köv.)

Értesítés

a 100 koronás pályadíj tárgyában.

A Pesti Napló f. é. június 5-iki számában, Ovidius egy Elegiájának magyarra lefordítása végett általam kiírt 100 korona díjra pályázni kívánók érdekében

a hol a létföltétel eszközeit önértékből meríthetjük, csak föntartással hiszünk, magunkon kívül levő, ködbe burkolt fantomokban. De a kereskedelem s ipar híján, keresetforrás nélkül levő szerencsésebb európai testvéreik könyörömányaikra szorult palástinai zsidó, ki már ugyis magánkívül levő elvont tényezőkkel kénytelen álmaikat megtölteni, minek saturalja képeletét második kézből jövő illúziókkal? reményével minek kopogjon gyöngye emberek ajtaján? — odaforul mindjárt az eredeti forráshoz, Istenhez, a Messiáshoz.

S most egy pár vonást, gondolkodásuk módjáról. A jeruzsálemi zsidó sohasem egyén ő az egész zsidó nemzet szenvedéseivel s önértékével. A milyen kitartó a reményeiben, oly szívóssággal tűri a szenvedéseket. Az élvezet, hogy ő Messiásról álmodhatik, a gondolat, hogy Messiás, a nagy, a dicső, neki az igénytelennek ép úgy fog megjelenni, mint az egész zsidó nemzetnek — az egész világnak, kárpótolja a fájdalmakért. Illúziói, álmai oly mélyen gyökeresek, hogy egy csöppet sem lepné meg, ha egy szép reggel ott látná ragyogni Jeruzsálem régi pompájában s a szent templom vakító kupolái fölött ott találna a hétszerte megnagyobbodott napot, — aureolat fonva Isten hajlékára. A Jeruzsálemtől távol lakó hívő készen tartja batyuját s vándorbolját, hogyha fölharog a szandulás trombitája, ne kelljen késnie. S nem is késne, tüzet kapna az agg, férfierőt a csecsemő — de annál inkább késik ő — ő, a várva várt dicső Messiás.

(Folyt. köv.)

*) A rabínus anthologia szerint: Ha a Messiás megjö, a hold tiszta olyan lesz, mint a napé, a napé meg bétáserteré káprázatosabb.

tisztelettel tudatom, hogy a M. Tud. Akadémia nagyműve elnöke, június 28-áról 359. sz. a. hozsám közvetlenül intézett levelében kegyes volt értesíteni, mikén az Akadémia főtitkár hivatalában a netán érkezendő pályaművek f. é. október 1-jéig átvételni, és ezután nekem jegyzék mellett megküldetni fognak.

Mint hogy azonban az Akadémia, a fennálló szokások képest, a bírálatot csak a töle hirdetett pályázatokra nézve végeztetheti, ennél fogva, ugyancsak a omigú elnök úr kegyes jelszve fonálán alulirt a bírálati tiszta elvállalására: omigú Zichy Antal akadémiai tisztelet, továbbá ngos Ponori Emil rendes és Csengery János levelező-tag urakat kéri fel melött annak biztos reményében, hogy a mely tisztelettel felhívtak, alulirt eme kérelmet a hazai irodalom iránti tekintetből is, teljesíteni hajlandók lesznek, s ehhez képest a pályaművek beküldésére nézve semmi akadály fen nem forog.

Kelt B.-Gyarmaton, 1895. július hó.

Pajor István.

(Losonci hírek.)

Losoncz, 1895. július 4.

Losoncz r. t. város júliushavi közgyűlése.

E gyűlésen a város ügyésze Rachler Ferenc jelen nem lévén, annak helyettesítésére Zelenka Gyula ügyvéd kértet fel, aki mikor elfoglalt a gyűlés helyét, a polgármester az ülést megnyitottak nyilvánítá.

A tárgyalást megelőzőleg jelentő, hogy a mult gyűlés óta a képviselő testület egy virilista-tagja Hercz Adolf elhalálozott, helyébe az első póttag Schwartz Tóbiás fog behivatni. Ezután a tanács jegyzőkönyveit olvastattak fel, melyek alapján örvendetes tudomásul vétetett a megyei közgyűlésnek városunk iránti jóindulatáról tanuskodó azon ténye, mely szerint a szeptember havában itt gyűlésező felső-magyarországi közművelődési egyesület tagjainak melót fogadtatására 500 frtnyi segélyt volt szives megszavazni. Majd olvastattak a városi orvosnak havi jelentése, a melyből kitűnik, hogy a mult évnyegyedben 59 gyermek született s ugyanannyi lakos halt meg s bár e számok létszámnyelvést nem jeleznek, ám apadtást sem. Egészségügyünk tőrhető, habár ki van emelve, hogy a gyermekek között nagymérvű bókburut uralkodik, de ennek következtében haláleset nem fordult elő. Az állatorvosi jelentés azonban annál szomorúbb, mert annak tartalma szerint sajnos tudomást szerzett a képviselő testület arról, hogy 1439 sertés közül minden öv-szabály alkalmazása mellett már 569 a dögvész áldozata lett. Naponként 30—40 hull el. A vész egyik hentesünk importálta a Kőbányáról vett sertésekkel. Rendőrkapitányunk jó előre intézkedett a vész becsempészése ellen, ám az illetékes miniszteri rendeletnek nem lévén képes ellentállani, mely az orvosilag egészségesekek konstans s utlevéllel ellátott sertések vételét és vitélet megengedte: így jutott hozzánk a pusztító és máris nagy kárt okozó szerencsétlenség. A már meg nem akadályozható veszedelemben mégis az szolgát megnyugtatósnunkra, hogy a dögvészves hullák a rendszabályoknak megfelelőleg a városon kívül kellő mélységű gödrökben, oltatlan messzről fertőzelenítettnek s elföldelgetnek; továbbá, hogy a fogyasztásra vett sertések úgy a vételkor, mint azok felboncolásánál orvosilag megvizsgáltatnak; végre, hogy a dögvész továbburcolása ellen szigorú intézkedés tartatik fenn. (Ennek folytán történt két cigányának elfogatása, a kik dögvészves hullát cipeltek éppen a határ felé.) A szappanosoknak is el lett tiltva az ily hullák megvétele s felhasználása. Szóval megtörtént minden a vész terjedésének megakadályozására, ám azért még nem lehet szólnunk egykedvűen a cigányról, hogy: „megönt a deg.”

Olvastattak többi közt az állami elemi iskolák ügyében szerkesztett s a közoktatásügyi miniszteriumhoz intézendő kérvény. Ebben el van mondva, hogy a jelenleg két helyen, egymástól távol, magán háznál elhelyezett iskolák állapota nevelés-tani szempontból is tőrhetetlen, arra kértik a kormány, hogy ezeknek megfelelő épületet emeltesse. Mivel pedig a polgári leányiskolánál a kézimunka-tanítónő mellé a női ruhavarróúró is van szükség, kívánatos, hogy ily tanítónő évi 500 frt fizetés mellett alkalmaztassék. Habár adóhivatalunk a belpiacra néző épületben van elhelyezve, és amennyiben a ház udvarán és kertjén túl már házak nincsenek, csupán rétek következnek: egező szükséglet képezett e hivatalnak biztosabb helyre való áttétele. Minthogy új város-házak helyiségek tekintetében annyira bővelkedik, hogy abban még 4 felesleges szoba van, az említett célra e szobák lettek a pénzügyminiszteriumnak felajánlva, a mely azokat 400 frtnyi

tené, s a nap se fonynyasztaná. De az élet szomazedságában mily szánandó volna a szerencsétlen Jeruzsálem! Így legalább nem indul egyedül, az enyészet szomorúan hosszú utján, elkisérli a kiszáradt források, az elátkozott mezők, s a bánat megosztva, csak fél bánat. Igen, a természet ezer bájjával elköltöztött a szentföldről s a természettel elköltöztött a „természetes” is. A jeruzsálemi ember a legcsekélyebb mozgást, egy természetfölötti lökésnek tulajdonítja. A hol a természet egy ártatlan ibolyácskát nem tud kifakasztani, ott nem fogják elismerni az események urának. Nem tudja a világot mozgatni az, ki önmaga dermedt. A vak, öntudatlan erő kételye se kísérti szellemüket, ok nem ismernek se vak, se nem vak orvó, ok csak az enyészetet ismerik, az impotentciát. A csodák seholsem virágnak annyira, mint Jeruzsálem virágtalan mezőin, a remények seholsem úgy, mint a családokozások e hazájában. S a megsemmisülés honában, a feledés partján, a Nirvána előszobájában, tizenhatszáz évszázad óta várakozik egy szerencsétlen nép — talán a megsemmisülésre, a Nirvána? — nem, hanem arra az imádott fuvalomszerű láthatatlan lényre, a kit úgy hinak Messiás! a ki Jeruzsálemet megfijítja, halottait föltámasztja, a szétszórtakat összegyűjti, s Istent visszahozza régi elhagyott lakába, s jaj annak, aki azt mondán neki: „hiába vársz!”. A közös szenvedés kötötte lánczok a legerősebbek, s a zsidóságot hitével évszázados sanyargatások kötik össze — a nyomorral sebt se hit, megnevelésitvén a fájdalom vérszót. Arra a problémára, hogy a pusztulásnak s elhagyottságnak folytonos újra s újra való átélése, mely máshol kétségbeesést, reménytelenséget szül, náluk a hit, a bizalom életető forrásává vált?

A lélekhuvar csak egy feleletet adhat magának: a hol az egyéni törekvés érvényesülhet,

évi bérösszegért ki is vette. A volt tüzéri korema eladása, valamint a losonci fürdő bérbeadása hozatván szóba, ennek eszközölésével a polgármester biztatott meg.

Sugár-utunk szabályozása czéljából a hetek előtt elhalt Hárnok tulajdonát képező háznak megvétele s azután annak lebontása ismertetvén, czél szerűnek találatták, — mindezek fogantatása határozatilag kimondatott.

Tanügy.

A nógrádmegyei tanítótestület közgyűlése.

Az érczet ha hevítik, olvasztják, mindinkább fog, leválik salakja.

Igy történik ez az emberi életben is: a maradi nem barátja, a távol álló nem mindent lát azon színben, mint a beavatottak. S ha tekintjük a rossz akarókat, kik valamely intézményt nem a tömeg sima tükréből kiemelkedő világot toronyként, s a közjó előmozdítására létesült társulatokat nem az elért eredmény szerint mérlegelik, sőt legtöbbször a legjobb s egészen más indító okból származtatják, mint a miből keletkezett csodálatos, ha a közjó előmozdításában fáradozó akadnak.

A törvény a tanítótestület létesítését elrendeli s a tanítókat ennek kötelekbe lépni kényszeríti egyrészt, másrészt a törekvő tanító szükségét érzi a társuláshoz, hol ismereteit gyarapíthatja, eszmét cserélhet, s másokat is a haladásra buzdíthatja s egyúttal jótékonyt is gyakorolhat.

Természetes, hogy a tanítószag valamint jogállamban mások sem képezhetnek kaszlokat, s így tanítók is törekusnek körükbe vonni a társadalom jobbait s valjuk meg évenként egyszer találkozási, a viszont látás örömeinek is áldoznak.

A társadalomhoz való simulás, a jótékonyt gyakorlása, a tanítótestületen kívül állók, de a tanítótestülettel együtt érzők szórakoztatása szempontjából, de meg a művészet pártolása érdekében is köti össze a tanítótestület közgyűléseit hangversenyekkel, táncmulatságokkal.

S ez az, mi az avatatlanoknál sokszor szegit szúr, ez az, mi a komoly munkából haza érkező tanítókat: „Mint mulattál?” kérdésekkel ostromolja.

Nincs testület, nincs kar, nincs hivatal, hol a társulók a karhoz tartozók, vagy hivatalnokok közötti salak nem volna, de ennek szigorú elbírálásától a társadalom már elállott, a tanítót pedig még sok esetben egy olyan médiumnak tekintik, kin bárki is próbálgatja hipnotizáló erejét.

Tagadhatatlan, hogy a tanítói karban is van sok nem oda való, a szögleteesség is itt-ott kikandikál, de tehát erről a képzett és művelt tanítószag nagy zöme, ha az iskola-fentartók szegénysége a nem arra hivatottak is közéjük sorolja s a társadalom nem tekinti benne az aranyat, hanem salakjával együtt mérlegeli.

A nógrádvármegyei tanítószag segélyalapjait, árvaházi alapítványát eddig legnagyobb részt a közgyűlések alkalmával tartott táncmulatságok, hangversenyek, adományok révén szerezte meg, zömében pedig a közgyűlések által művelődött s gyarapított ismereteit.

Haladt-e testület minden téren s ha vannak kebelében, kik a mértékű meg nem ütök, kik ifjú bevűtől elragadtatva szögletes modoruk tanújelét is adják, a kor szelleme majd elcsopordt azokat, még ezek művelődésük által kiöltöznek abból, mi a néptanító hivatásához, kellékéhez nem való.

A tanítótestület összeségében a társadalom számot tevő intézménye, mely megérdemi, hogy vele bővebben is foglalkozzunk.

A nógrádvármegyei tanítótestület közgyűléseit évenként s különböző helyeken tartja, ez évben Salgó-Tarjánban, a jövő millennárius évben pedig a vármegye székhelyén fogja tartani.

A salgó-tarjáni közgyűlést is választmányi ülés, majd előértekezlet s ismerkedési estély előzte meg a bánya-társaság kasszinójának helyiségeiben.

A tanítószag műveltségének, reá természetének már az ismerkedési estélyen is tanújelét adta s nem egyszer volt hallható, hogy vigalmi helyen is ily példás komolyság tanítóink műveltségének kétségtelen tanúsága.

Az ismerkedési estélyen dr. Jankovich György kir. tanfelügyelő is résztvett, kit a tanítószag igen szívélyesen fogadott, s körje csoportosult. A július hó 4-én tartott közgyűlést Druga József testületi elnök betegeskedése miatt Porázik György alelnök nyitotta meg s vezette a kir. tanfelügyelő, a papság s egyéb meg a szép nemhez is tartozó érdeklődők jelenlétében.

Druga József testületi elnök magvas évi jelentésének felolvasása után, a közgyűlés Plachy József f. főszolgabíróhoz nagyreményekre jogosított s ma a hantok alatt pihenő fia elhunyt alkalmából Gönczöl János vezetéke alatt részvét küldöttséget menesztett, ezután Borbás Károly olvasta fel köztetszéssel fogadott értekezést a népoktatási törvény módosítása felett.

A testületnek van 25 dísz-, illetve tiszteletbeli, 1 alapító, 61 pártoló és 281 rendes tagja.

A testület vagyona 2400 frtra tehető, nem számítva az orsz. tanító-árvaházi 3000 frtot meghaladó alapot.

A köröknél a bevétel 216 frt volt.

A könyvtár 353 műből áll.

A számadások s a körök jelentései után következett Mayer Béla értekezése tapasztalatairól az irva-olvasás és külön az olvasás és írás tanítása körül, majd felolvasatott Kosztka Mihály nógrádvármegyei volt királyi tanfelügyelő meleg hangú üdvözlő levele a tanítótestülethez, mit a közgyűlés táviratilag köszönt meg. A folyó ügyek során a tanítótestület dr. Jankovich György kir. tanfelügyelőt, ki tapintatosságával, széles körű ismereteivel, szeretetre méltó modorával, s mind e mellett erélyével s a tanügy emelésére czélt munkásságával a tanítószag ragaszkodását, szeretetét vívta ki: lelkesedéssel díszelnőkel választotta. Pajor István kir. tan., jublians író, b.-gyarmati áll. iskolai gondnoksági elnöknek tiszteletbeli tagul való megválasztását költői hangon megköszönő levelet jólesőleg vette nevezett életének rövid ismertetése után a közgyűlés azon reményének adott kifejezést, hogy Pajor István az eddigiek után még magasab kiűntetés is érni fogja. A tanítótestület elkészíteti a vármegye járásainak domború térképeit, a vármegye tanügyi monographiájának kiadhatása szempontjából a törvényhatósági közgyűlés által megszavazott 500 frtot a közgyűlés köszönettel fogadta, s a monographia megíró bizottság kijelölését és felkérését a választmányra bízta. Komjáthy Jenő, egykor testületi tag s országhírű költő síremlékének felállításához a hozzájárulási összeg megszavazását s annak idején az emlék megkoszorúzását a választmányra bízta. Pinter Sándort, a lelkes tanítóbarátot s Peres S. volt tevékeny tagját tiszteletbeli taggá választotta, majd táviratilag üdvözlötték Druga József betegeskedő testületi elnököt s Komjáthy Anzelm kir. tanácsos, nyug. tanfelügyelő üdvözlő s éljenzéssel fogadott sürgönyének felolvasása után dr. Jankovich György kir. tanfelügyelőnek, a salgó-tarjáni iskola fentartó társulatoknak, Druga József elnöknek, Hábor jegyzőnek köszönetet szavaztak s ezzel a tulajdonképeni közgyűlés d.-u. 1 1/2 órákor véget ért.

A róm. kath. néptanítók szécsényi köre főtisztelendő Boda Gábor esperes-plébános védnöksége s bölce vezetése alatt e hó 4-én tartotta meg évi rendes kör-közgyűlést, melyen jelen voltak a járás összes római katolikus tanítói, a papság nagy része. A gyűlés a legszebb rendben folyt le; gyűlés után az „Ujvilág” szállóban társas ebéd volt, mely ebédet kiválóan fűszereztek Boda Gábor, Rusznok Antal, Árva Ferenc és Bertha István szellemes és tanulságos pohárvakasztások.

Hírek és különfélek

Gróf Degenfeld Lajos főispán szontagh Antal tükára kíséretében folyó hó 6-án Szécsényben időzött s ott a főszolgabírói hivatalt vizsgálta meg, hol is a pontos és szabályos ügykezelés és példás rend fölött legnagyobb meglepetését fejezte ki. Az előjáróság Rusznok Antal városbíró vezetésével a tanítószagánál, a midőn városbírák hódolattaljes tisztelettel üdvözlötte itteni megjelenése alkalmából, s igen szép beszédben mondott köszönetet a tanítószagának Szécsény város irányában eddig tapasztalt kegyességéért, felemlítvén, a többi között Szécsény kulturális és

közigazgatási előmenetelét, felsorolva a Szécsényben felállított adóhivatal jótékony hatását, a járási állatorvosi állomás létesítését, s az építés alatt lévő aszód—b.-gyarmat—szécsény—losonci vasút létrejvetelét, mely hasznos intézmények megalkotásánál gróf főispán ur a méltósága áldásos közreműködése és páratlan buzgalmanak tulajdonítja és köszöneti Szécsény mezővárosi községe felvirágoztatását biztosító nagyszabású eredményt. Főispán ur a méltósága megakozott leereszkedéssel, s szeretetre méltósággal adott válaszában örömet fejezte ki a város fejlődése és felvirágzása fölött, különösen kiemelve, hogy milyen kellemes benyomást tesz az újonnan eszközölt fűtítés. A méltósága a délutáni órákban Baross Arpád jár. főszolgabíró ur kíséretében városunk érdemes biráit: Rusznok Antalt tiszteletbeli látogatásával. Főispán ur a méltósága Szécsényben tartózkodása idején dr. Pulszky Agost ur a méltóságnak volt szivesen látott vendége, honnan ugyanaznap estli 10 órákor távoztatvasta a szécsényi városba.

Megyei szülöttjének ünneplése. Báró Rosner Ervin máramarosmegyei főispán és neje Forgách Klótilde grófnő e hó 7-én érkeztek vissza nászutjuk után Máramarosba. A megye határánál Királyháznál Kútka alispán fogadta az új párt, az egyes községek iudóházainál pedig a szolgabírák üdvözlötték őket. Leginkább Máramaros-Sziget közönsége tett ki magáért. Mikor az új házások beérkeztek a pályaházba, a több ezere menő tömeg zúgó éljenzésbe tört ki. Egy fehérbe öltözött szép uri kisasszony, Huber Margit remek virágcsokrot nyújtott át az új asszonynak, a kit aztán szép beszédben dr. Pap Tibor polgármester üdvözlött. Az új pár a felvirágozott ház sorok közt és a felállított diadalpukok alatt a megyeházában lévő lakására hajtatott. A várost este kivilágították. Kilencz órákor pedig a környékbeli egyesült dalárdák fátylaks zenével tisztelték meg. A megérkezés alkalmából Szépfaludy Ö. Ferenc, a „Máramarosi Lapok” szerkesztője ünnepi számpontot ki, melyben báró Rosner táborokról, a főispán hős és győztes atyjáról is megemlékezett. Szabó Sándor a lap tárczában kis verssel emlékszik meg az ünnep alkalmából. Az ünnepélyen Nógrádból ott volt gróf Forgách Antal, a főispán sógora, ki elragadtatással magasztalta a máramarosi vendégszeretetet.

A balassa-gyarmati róm. kath. parochiális épület felméréséről mint közóhájrol sokszor volt már szó e lapokban; nem csoda, hiszen ennek megvalósulása esetén, egy szőlván egy csapással megszépülne Balassa-Gyarmat főutcájának arcu-lata; hát még ezzel kapcsolatosan az ügyvezető Nemzeti Iskola széles frontját is emeletessé tenék. A parochiális épület felmérése a kegyúrtól, természetesen, hogy nem követelhető, sőt nem is várható; mert az épület kitűzött czéljának az évi rendes tatarozás és gondozás mellett megfelel. Alkalmunk volt azonban beszélni e tárgyról a kegyúrral: gróf Zichy Ferenc senior ó nmigával, aki készséggel kifejtette, hogy nincs az ellen semmi kifogása, ha a patronátusi épületen a tervezett átalakítást, t. i. az emeletessé télt esetleg a hitközség saját költségén eszközli, mely esetben, igen természetesen, hogy a nagyobb haszonvétele a teherviselőjé lenne. És volna e tekintetben a már eladott tervezeten kívül, t. i. hogy az átalakított parochiális épület földszintjén bolthelyiségek legyenek, — volna egy újabb, még pedig az említettől biztosabb számítású bázis. Tudjuk ugyanis, hogy a posta-igazgatóság ez évben már tárgyalásokat kezdett meg az iránt, hol lenne Balassa-Gyarmaton a jelenleginél is alkalmasabb házban, illetőleg forgalmi ponton elhelyezhető a postahivatal? Megjegyzendő, hogy e hivatal és a hivatali főnök lakásáért a kincstár, ha jól vagyunk értesülve, 1200 frtot fizet. Ily bér mellett, amely hosszú évekre szokott biztosítani, nemcsak a tervezett emelet, de sokkal nagyobb díszes ház is (amortisationális kölcsönnel) könnyen fölépíthető lenne. Hogy pedig a főtisztelendő parochus, kinek ilyek a jövedelme is gyarapítható lenne, lelkesi hivatalát zavarattalanul gyakorolhatná a postahivatal fölött, az bizonyításra nem szorul; avagy hogy számtalan más város példáját mellőzhük, nem tudja-e mindenki, hogy Budapest belváros róm. kath. parochiája földszinti helyiségében a fővárosi önkényes túzóltó-egylet irodája, szótárai, sőt a pincke egy részében az egyetl lovai vannak elhelyezve már évtizedek óta és azért az apát-plébános olyan nagy nagyobb úr, mint annak-előtte volt. Többet meg kellene olvégre ragadni

a hívők közönségének a kezdeményezését, hogy midőn a kir. posta jelen hátkériete (1897-ben) lejár, addig nyíltbe süttessék, megvalósítsassék ez eszme.

A szócsejnyi műkedvelők e hó 8-án szépen sikerült apróságokat mutattak be, nem nagy, de fényes közönségnek. Előadták Csiky Gergely „Anna” című egy felvonásos drámáját, s Luun H. „Apró félérteések” című 1 felvonásos vígjátékát. Annában a nehéz nő szerepeket kitűnően játszották meg Beringer Ilona (Anna), Nádaskay Margit (Janka) és Berczelly Anna (szobalány), a férfiszereplők szintén elég jól állták meg helyeiket. — Az „Apró félérteések” egyes sikerült alakjain hatalmasan mulatta magát a közönség, s a jól elköltött vig. estélyért szívesen elfeledte a hosszú várakozást, míg a játék technikai akadályok miatt megkezdhető volt. Az előadás után táncmulatság volt, a mely reggel 1/6 óráig megszakítás nélkül pezsgő jó kedvvel tartott. Jelenlévők: Hunyady Lajosné, Krudy Pálné, Pick Lajosné, Szabó Károlyné, Szerémy Béláné, Szerémy Jenőné, Szilassy Kálmánné, Szigvártó Pálné, Simonidesz Jánosné, Turnay Jánosné, Berczelly Anna, Beringer Ilona, Hunyady Margit, Kandó Teréz, Nádaskay Margit, Podhorszky Ilona, Rozgonyi Vilma, Simonidesz Berta, Szigvártó Lenke, Turnay Kató.

Eljegyzés. Mayer Béla, cs. és kir. főhadnagy a 16-ik huszárezredben e napokban jegyezte el P. Szántón Rosenbach Clotild kisasszonyt, Rosenbach Sándor köztisztviselőben álló megyebizottsági tag s p.-szántói nagybirtokos művelt lelkületű kedves szép leányát. Boldogságot kívánunk a szép frigyhez!

A pálfalvai ügygyári áll. el. iskola első évről vizsgálata a kir. tanfelügyelő, Schwarz Imre gondnoknál elnök s a szülők jelenlétében tekintettel bár az iskolánál a tanév rövid szorgalmi idejére, jól sikerült. Ez iskolát dr. Jankovich György kir. tanfelügyelő feladatát nem ismerő utánjárására létesítette a magas kormány s április havában Gellér Kálmán tanító vezetése alatt nyílt meg. E tanító váratlan elbűntával a tanítással Stangi István losonczy áll. tanítóképző IV. éves növendék s ma már okleveles tanító bizott meg, ki nemcsak jeles sikerrel állotta ki a képesítőt, hanem növendékeivel különösen a magyar nyelv elsajátításában eredményesen fáradozott. A Cseh-, Morva-, Német-, Francia- sőt Finnországból ide telepedett munkások gyermekei ma-holnap jól fogják beszélni hazánk szép nyelvét. A gondnokság, főleg annak elnöke Schwarz Imre gyárigazgató az iskola niveaujának emelésében is érdemeket szerzett.

A skarabeuszok estélye. A skarabeusz asztaltársaság július 6-án Báthi fűrdőkertjében megtartott, — lapunkban előlegesen már jelzett estélye minden tekintetben sikerült. Volt ugyanis szép nagy közönsége s hozzá igen kedvezett az időjárás; úgy, hogy a szabad ég alatt, lombos fák között rendezett mulatság vendégei legnagyobb részt hajnalig legkisebb baj és kényelmetlenség nélkül kitarthattak. De mondjuk el, bár röviden, hogy az estély alkalmából a kert minden zuga, nálunk ritka fényvel volt dekorálva; a tánczterre vezető logas-folyosó elején transparentes portálós közönségtől barátságosan. A góthikus alakú, azonban (s ezt mint kedves kuriózumot írjuk ide,) magyar motívumokkal cirádázott portálós egyik homlokzatán s föliratot olvastuk: A Skarabeusz Asztaltársaság. — a másik oldalán pedig ezt: „Áldás a jótéteményekért”. Majd szemünkbe ötölt az oldalt fekvő zöldfák közötti buja pázsiton az a sok mécsa, mintha mindmegannyi szentjános bogárka lenne! S a fentiekkel szép összhangban a tánczter lampion- s a királylátogatás idejére emlékeztető egyéb fénygolyókkal volt kivilágítva; úgy, hogy akadt jóhumorú ember, aki „velencei éj”-ről kezdett cseregni, a ringó gondola helyett, perre, a táncz mámore hozhatta az illetőt varázslathoz. A tánczról pedig — illetve annak dimenziójáról legjobb fogalmat nyújthat, ha elmondjuk, hogy az első francia négyest két colonne-ban, 44 pár tánczolta. Ily szép látogatottság következtén enged arra is, hogy a játékosy czéla t. i.: a szegény gyermekek felruházására jut a bruttó bevételből s hogy ezt főleg annak a művelt közép- osztályának köszönhető, mely a „Skarabeusz”-ok estélyeit látogatja, melyből azonban ezúttal s ezt örömmel konstatáljuk, a magasabb állású közígazgatási tisztviselők sem tartották magukat távol. Az est sikeresítése körül az érdem ífj. Hummer Ferenczot, Molnár József, Aninger Gyula, Pokorny Gusztáv, Ballon József és Torbiczka János urakat illeti meg; — „követnének a jó példát utáné-”

tes tüzoltóink is;” mert az „Ipartestület”, mint halljuk, a maga évi rendes nyári mulatságát ugyancsak Báthi fűrdőkertjében már legközelebb szintén megtartja.

A köszén-vasut. Budapestén az aszód—b.-gyarmat—losonczy vasutnak találó nevet adtak, elneveztek ugyanis **köszén-vasutnak**. Mert hát temételen a köszén Nógrádban, s valószínű, hogy legközelebb részvény-társaság fog alakulni az itteni köszéntelepek kiaknázására. A vasut állomásai (a Budapesti Közlöny szerint) a következők lesznek: 1. Aszód, csatl. állomás. 2. Iklad-Domony, rak. megállóhely. 3. Mácsa, vízálomás. 4. Tóth-Györk, rakodó állomás. 5. Püspök-Hatvan, megállóhely. 6. Acsa-Kürth, vízálomás. 7. Guta, rakodó állomás. 8. Nógrád-Kövesd, vízálomás. 9. Becske, kiterő állomás. 10. Nándor, vízálomás. 11. Mohora, rakodó állomás. 12. Szügy, rakodó állomás. 13. Balassa-Gyarmat, csatl. állomás. 14. Tráza, rakodó állomás. 15. Szécsény, vízálomás. 16. Ludány, rakodó állomás. 17. Szakal, kiterő állomás. 18. Litke, vízálomás. 19. Tarnóc, rakodó állomás. 20. Rapp, kiterő állomás. 21. Losoncz, csatl. állomás.

Jencs Zoltán lapunk 26-ik száma vezércikkében foglalt azon állítást: hogy Ecseg község házában pálinkaszó mellett kötik a biztosítási ügyleteket, tévesnek mondja. Mert ugymond, ott nincs község, háza, az ő lakában pedig ily üzelmeknek helyt nem enged. — E helyreigazítást készséggel vesszük tudomásul.

Nyári mulatság. A „vadkerti közkórház” jávára hétfőn, f. hó 8-án rendezett mulatság elég fényesen sikerült és az ez alkalommal befolyt tiszta haszon a meglevő kórházi alapot újból gyarapította. A mulatság jó sikere, mint Vadkerről írják, a kórház eszméje megpendítőjének és keresztülvivőjének, Schneider Györgyfné a kórház-egylet elnökőjének, nemkülönben Dracsay Lajosné-pénztárosnőnek köszönhető, kik helyes taktikával minden lehető megtették a nemes czél érdekében. Többek közt jelen voltak: Lányok: Dracsay Gizella és Erzsébet, Trautwein Irén és Vilma, Krausz Gizella és Helén, Steinmetz Czeccilia és Jolánka (Bpest.) Hirschfeld Etel, stb. Asszonyok: Schneider Györgyfné, Dracsay Lajosné, Fischer Józsefné, dr. Weisz Sándorné, Trautwein Gyuláné, Hirschfeld Adolfné, Krausz Mórné, Dracsay Imréné, Grauer Adolfné, Schweiczér Lászlóné stb. stb. Felülizettek: Főtiszt. Neymon Károly (Patak), dr. Kürtössy József, Fischer Józsefné, Schneider György, Trautwein Gyula, dr. Weisz Sándor 1—1 frt; Schweiczér László, Grauer Adolf, Gréger Imre, Lengyel Dávid, Pergő József, N. romhányi gyógyszerész, Bicskey Károly 50—50 kr. A befolyt tiszta jövedelem 25 frt 11 kr. A rendező bizottság külön köszönetét fejezi ki ez uton is dr. Weisz Sándornak azon nagylelkűségéért, melylyel egy teljesen fölserelt vaságyat ajándékozott a kórháznak.

Kályhagyártás Balassa-Gyarmaton. Mida Barza Nándor elhunyt, városunknak nem volt tanult kályhása: a mi már magában véve is baj; mert nem minden szobába való a vaskályha és sokak izlésével, de meg az egészségi tekintetekkel sem egyez meg az efféle kályhaberendezés. Budapest, Losoncz és Esztergom városokra voltunk tehát utalva, ha cserépkályhát akartunk, és pedig nemcsak gondjainkat szaporította, de költség is volt. Örömmel jelezzük tehát, hogy az esztergomi, messze vidéken híres kályhásnak Magyar Lászlónak üzletvezetője: **Pontsch Ferencz** városunkba telepedett le, s kályhaegyet-kemenczjére, mely a régi posta-utca Radványi-féle házban épül, a telepengedélyt már megnyerte.

Elveszett női köpenyke. Több mint két hét előtt a Cseztve felőli uton Balassa-Gyarmat határában egy női köpeny-gallér találatot s mivel tulajdonosa a dobszó által való hirdetés dacára sem jelentkezett a városbírónál, ime e helyütt is közléstszük azt.

Színészet.

Az idei színészeti szezonban az imént lefolyt hét volt a legvilágóbb és legértelmesebb, mert ennek sikereit egy Nádai szerezte, aki finom művészi játékával a közönséget elragadta. Kapott is érte elég tapost és egyéb hangos elismerést, sőt tisztelői búcsúfellepte alkalmával egy szép babérokoszorúval lepték meg, mely figyelemessé a művészt láthatólag megalattolta. Kár, hogy a művészi sikerrel nem párosult az

anyagi siker is, mi leginkább a társulatot suj-totta legérzékenyebben.

Vajjon a Nádai-esték közül, melyik volt a legsikerültebb, melyik tetszett leginkább? Nehéz volna megállapítani, mert a kitűnő vendég mindegyikben más-más oldalról mutatta be pompás humorát, más-más irányban juttatta érvényre sokoldalú művészi tudását. Ezen kérdésre talán az volna a leghelyesebb felelet, hogy ezen előadások közül azok voltak a sikerültebbek, a melyekben a környezet, a többi szereplők összjátéka volt megfelelőbb. Mindenesetre konstatálnunk kell, hogy a társulat tagjai valamennyi előadásban arra iparkodtak, hogy a művész mellett helyüket kellőleg betöltésék s egyeseknek ez teljesen sikerült is, úgy, hogy Nádai mellett is képesek voltak érvényesülni és a közönség tetszését kinyerni.

A heti műsor a következő volt. Vasárnap délután a „Próbaházasság”, este Sardou vigjátéka a „Csapodár”, hétfőn Herczeg vigjátéka a „Három testőr”, kedden Terrier vigjátéka a „231. cikk”, szerdán a „Suhancz” operette, csütörtökön a „Primadonna” énekes bohózat, szombaton a „Kis alamuszi” operette.

E három utóbbi színdarab kerekded előadásban lett bemutatva, az énekrészek csinosan adtak elő és a közönség jól mulatott s elégedetten távozott.

A hölgyek közül Hegyi Janka, Gyurman Aliz, Nagyfalussy Julia, Varnay Zseni és Vertán Anna; a férfiak közül pedig Bessenyei, Leővey, Kaposi és Katri járultak a sikerhez.

D. Zs.

Nyilttér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Nyilatkozat.

Itthon nem lévén, csak most vehettem tudomást az „I. H.” 26. számában egy hírdett firma név-aláírásával közzétett nyilatkozatról. E nyilatkozat legfőbb jellemvonásaiban mutatja be azt a korcsmai bohóczalokot, a ki az igazságot férfiatlan hazugságnak képes minősíteni; a ki továbbá oly hazugságot is kóbol, a melyről maga is tudja, hogy azt senki el nem hiszi, és a ki végre, szokásához híven, itt éppen úgy, mint az ő otthonában, a korcsmában, minden illetmudárról megfeledkezve, pórias gorombáskodással és sértegetéssel legjobban győzi. Valóban a szégyen és röstelkedés bizonyos neme fog el, hogy egy oly emberrel kerültem össze, a ki szerinte sértegetéseivel már is elégtételt vett magának tőlem, de a kitől én, az általános társadalmi és erkölcsi szabályok szerint — viszont elégtételt semmiféle módon sohasem vehetek.

F—i.

Felelős szerkesztő: Vannay Ignác.

ALT ADOLF

vaskereskedésében B.-Gyarmaton (Kossuth-utca), mindenkor kaphatók:

gőzcséplőgépekhez való consistent elsőrendű Tovot-féle kenőcs, klgr. I. o. 48 kr., II. o. 35 kr., III. o. 26 kr., továbbá ezen kenőcshez czélszerűen, takarékosági szempontból is alkalmazható legújabb találmányú légnymásos, az egyes csapágyon könnyen elhelyezhető kenő készülékek (Schmirwasen) darabonként 4. sz. 2 frt 20 kr., 5. sz. 2 frt 80 krért, nemkülönben kátrány-fedőlemezpapírok tekercsenként (15 méter) 3 sz. 1 frt 60 kr., 4. sz. 1 frt 80 kr-ával.

171. 2—1.

Körjegyző urak és községi előljárók
gok figyelmébe.

A térszervezési kiadásban megjelölt összes
hivatalt és megadott nyomatványok, amelyekben a
most elkészült

mezőrendőri nyomatványok

és a jelenleg aralkodó

SERTÉSVÉSZ-KIMUTATÁSOK

DARVAI ARMIN

számv. és papírhelyettesítésében

rendelendők meg, ahol a társaság nyomatványait kérésre átadja

Pontus és György expedíciót nevezett cég jó hír-
neve kezébe kerül.

Pályázati hirdetmény

a budapesti állami ipariskolánál alapított ösztön-
díjakra.

Pályázat hirdetett a Nógrádvarmegye által a budapesti állami ipariskolában alapított 200 lrt azaz kétfé-
száz fős ösztöndíjra.

Pályázhatnak ezen ösztöndíjra ezen törvényhatóság illetékességi körébe tartozó mindazon 15. életévüket betöltött tanulók: a) A kik a budapesti állami ipariskolának már reus tanulói; b) Azok, a kik az iparos tanulóknak számarát szervezett iskola három évi tanfolyamát bevégezték a legálább is jó osztályzatú bizonyítványuk van. c) Azok, a kik a polgári iskola, gymnasium, vagy reáliskola négy alsó osztályából jó osztályzatú bizonyítványt nyertek. d) Iparos segédek és mindazok, a kik a b) vagy c) pontban kívánt készségeket felvetteli vizsgálat után bizonyították.

Általában megkivántatik, hogy a belépni kívánó növendék az általa választott szakcsoportbeli iparágban már előző gyakorlatot szerzett, a legálább is azon két havi nyári szünet alatt, a mely után a közép-ipariskolába akar lépni, a gyakorlatban foglalkozott legyen és ezt hatóságilag hitelesített bizonyítványával igazolja.

Az iskolai és gyakorlati bizonyítványokkal felzerelt folyamodványok f. évi augusztus hó 15-ig Nógrádvarmegye alispáni hivatalának nyújtandók be.

Az intézet végzőbizonyítványra a gépészeti, vegyészeti, fémvasipari és faipari szakosztályok tanulójának egy évi gyakorlat igazolása mellett jogot ad a szakjuk körébe tartozó s képeitől kezdve a képzésig tartó iparágak üzérére; az építészeti szakosztály tanulói pedig a végzőbizonyítvány alapján három évi gyakorlati munkács igazolása mellett jogosítva vannak a kőműves, kőfaragó és az ácsmesteri gyakorlatokra. Azon tanulók, kik valamely képzési iskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek az intézetbe s itt a három évi tanulmányot szintén sikeresen végzik el, a katonai szolgálatnál az egyéves önkéntesség kedvezményében részesülnek.

B.-Gyarmat, 1895. június 17-én.

Az alispán helyett:

Tihanyi, főjegyző.

157 3-3

BIKSZÁDER

alkalisch-muriatisches

SAUERWASSER

BRÜSSEL 1888

BIKSZÁDI

égyvyes konyhasós

DÉCS 1873 W EN

SAVANYUVIZ

Borral s gyümölcsesszörpökkel vegyítve kellemes
üdítő italt szolgáltat.

BIKSZÁD GYÓGYFÜRDŐ.

Szatmármegye keleti szélén, szelektől magas hegyek által védett erdei fensíkon fekszik; Szinér-Várja állomástól (szatmár-nagybányai vasut) 2, Técső állomástól (magyar-északkeleti vasut) 4 óra járányira.

Egyvyes konyhasós vize kitűnő hatásának a következő körmekeknél bizonyított be: idült tüdőhurut, tüdőgyulladás és a kezdődő gümőkórna idült gyomorhurutnál a napenkénti hányingert, fejfájásokat, fejszédüléseket szünteti, az egész vérkeringést jólékonny emeli s így az emésztést és a jó étvágyat teljesen helyre hozza. Az epe-elválasztást a májban aletti, az epe-elválasztó utakat jó karban tartja; ugyancsak oldó hatásánál fogva az egész bélcsatornát tisztán tartja. En oknál fogva kitűnő az aranyér, sárgaság, máj- és lép-daganat ellen.

Bikszádi gyógyforrások
ásványvizeinek kútkelölösége.

Ajánlja e vidéken még nem ismert, az alföldön már legnagyobb kelendőségnek örvendő, az ásványvizek között legkellemesebb ízű s kitűnő gyógyhatású savanyú vizet.

Főraktárak:

B.-Gyarmaton: Vilhm Gyula, Szécsényben:

Popovics János, Losoncban: Bulyi János,

Fűleken: Büchler Pál, S.-Tarjánban: Mandl

Gábor uraknál.

15-10.

CURORT BIKSZÁD

an der östlichen Grenze des Szatmárer Comitates, auf einer waldigen, vor Winden durch hohe Gebirge geschützten Hochebene gelegen; von Szinér-Várja (Szatmár-Nagybányaer Bahn) 2, von Técső (Ung. Nordostbahn) 4 Stunden entfernt.

Die alkalisch-muriatische Heilquelle Bikszád ist von ausgezeichneter Wirkung bei: chronischen Lungencatarrh, Emphysem und beginnender Tuberculose. Das Wasser stillt bei ohren. Magenatarrh den häufigen Brechreiz, Kopfschmerz und Schwindel, ist von wolthätigem Einfluss auf die allgemeine Blutcirculation und fördert somit den Appetit und die Verdauung, und trägt in Folge seiner lösenden Wirkung zur Reinhaltung der Gallenwege und des gesammten Verdauungskanales bei. Daher unübertrefflich bei Hämorrhoiden (goldene Ader), Gelbsucht, sowie bei Leber- und Milzanschwellung.

Vendéglő- és korcsma-üzlet bérbeadás.

Balassa-Gyarmaton a volt König-féle fent jelzett, általánosan jó hírnévnek örvendő üzlet, melynek helyisége a tartatni szokott országos vásárok alkalmával a vásár telepével közeli összeköttetésben van és a város legélénkebb helyén fekszik, f. é. október hó 1-től haszonbérbe adó, azonban előnyös ajánlat mellett a házzal együtt örök áron is eladó.

Özv. KÖNIG ADOLFNÉ.

Aranyérmekkel kitüntette.

Első cs. és kir. kizár. szabadalm.

Aranyérmekkel kitüntette.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Kronsteiner Károly Wien, III. Hauptstr. 120. sz., saját házában.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai raktárak, vasút-, ipar-, bánya- és hámtársulatok, építkezési vállalatok, VÁLLALKOZÓK és ÉPÍTŐMESTERÉK, valamint gyártulajdonosok szállítója. — Ezen homlokzatsfestékek, melyek mészből oldhatók, száraz, porított állapotban 40 különféle színmintában különint 16 krtól feljebb szállítanak és a festékszínnek tisztaságát illetőleg teljesen hasonló az olajmázoláshoz — Mintalapok és használati-utatisások ingyen- és bérmentve küldetnek.

106. 20-9.

NYOMATOTT A KIADÓTULAJDONOS B.-GYARMATI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSULAT GYORSSAJTÓN.